

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

KRIG OCH KONFLIKTER I ROMARRIKET

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN
DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Romarriket Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historievetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras.

Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Romarriket Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](http://skolaonline.varldskulturmuseerna.se)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Antikens Grekland Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans eller eleverna var för sig ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta, eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Krig och konflikter i Romarriket – Introduktion

1. A. Sammanfatta filmens innehåll i några meningar: Vad är det för föremål som filmen berättar om? Vad kan det berätta om Romarrikets krig och konflikter?
B. Se källkritiskt på det som filmen berättar om. Vad kan det finnas för problem med det som berättas i filmen? Studera informationen som finns om föremålet via databasen Carlotta.
2. Sammanfatta den vidare introduktionen i några meningar: Vad var den drivande kraften bakom Romarrikets utveckling från stadsstat till imperium? När var Romarriket som störst och hur stort var det då? Vad var Romarrikets strategi och mål med sin erövringspolitik?
3. Använd Medelhavsmuseets samlingar och databasen Carlotta och leta upp ett föremål som berättar om Romarrikets krig,

militär och erövringar. Få fram så mycket information som möjligt: vad, när ifrån, varifrån, användning, motiv mm. Skriv max en sida.

4. Skriv en berättelse utifrån filmens innehåll. Vem är det som håller i föremålet? Vilken folkgrupp eller statsbildning tillhör han? Vilka är det som väntar på andra sidan? Var utspelar det sig? När? Hur går det? Vad händer sen? Skriv max en sida.
5. Berätta om en militär från Romarriket. Sök information på egen hand i valfria källor. Vad hette denne? Var i Romarriket komma denne ifrån? Vilken tid och vilket statsskick levde denne under? Hur levde denne sitt liv i militärens tjänst? Vad var den med om? Hur gick det för denne? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.

Varför krigade romarna så mycket?

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Ungefär hur stor del av antikens cirka hundra större krig och konflikter utkämpades av romarna? Varför?

2. Hur berättar skapelsemyten och legenden om Romulus och Remus att kriget låg i "romarnas hjärtan"? Se filmen om legenden om Romulus och Remus i temat om mytologi. Vilka värderingar om hur en människa bör vara som person tycker du kommer fram i berättelsen? Vad säger det om Romarriket och det som ansågs vara "romerskt"? Skriv max en halv sida.
3. Diskutera om det funnits eller finns något annat rike eller stat som under historien krigat lika mycket som romarna och haft kriget så djupt rotat i sin kultur? Vilket/vilka skulle det vara? Varför? Vilka likheter och skillnader finns med Romarriket? Hur ser det ut bland dagens militärmakter idag? Skriv max en sida.
4. Studera föremålet:

Vad är det för föremål? Vad tror du motiven och bilderna på föremålet visar? Varför? Varför tror du att endast ett exemplar har hittats? Vad berättar föremålets fyndplats om Romarrikets utsträckning? Vad kallades den militära formation och gruppering som föremålet tillsammans med flera andra var en viktig del av? Varför kallades formationen som den gör och hur användes den i strid? Skriv max en halv sida.

Romarrikets erövringar och utbredning

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Hur växte Romarriket genom militära erövringar från dess framväxt som stadsstat och de fortsatta femhundra åren? Vad var de Puniska krigen? När utspelade de sig? Varför utspelade de sig? Vad ledde de till? Hur och när erövrades provinserna Gallien, Syrien och Judéen? Vad menas med "mare nostrum"?
2. Ge exempel på tre andra imperier i historien och beskriv dess utveckling. När såg de dagens ljus, hur och när utvecklades de, när var de som störst? Skriv max en sida.
3. Sök i valfria källor! Beskriv ett romerskt fältslag någon gång i världshistorien. När och var utspelade det sig? Vilka stred? Vilka personer ledde trupperna? Hur gick det? Vad ledde fältslaget till? Skriv max en halv sida.
4. Vad händer på målningen? Fantisera! Beskriv en soldats deltagande i fältslaget från början till slut. Vem är han? Hur är känslan före och när slaget drar i gång? Vad händer under slaget? Hur går det för honom? Väv in det som visas. Skriv max en sida.

5. Studera föremålet!

Vad är det för föremål? Vad berättar motivet och skulpturerna? Vem tror du att föremålet kan ha varit till för? Kan du jämföra föremålet med något liknande från idag?

Romerska armén

1. Sammanfatta undertemat och skriv några rader:

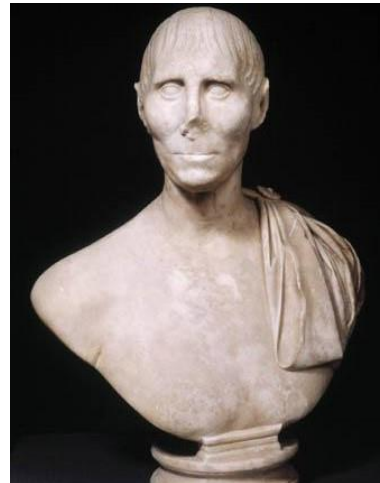
Hur förändrades den romerska armén under 100-talet f.v.t.? Hur byggdes den upp? Vilka politiska förändringar ledde detta till?

Vad gav den romerska arméns uppbyggnad för befolkningsmässiga spår och effekter i Rom?

Hur hänger detta ihop med det romerska medborgarskapet? Vilken strategi och taktik hade ofta den romerska armén i mötet med sina fiender? Vad ledde det Puniska kriget till? Hur genomfördes den romerska koloniseringen av andra områden?

Skriv max en sida.

2. Diskutera vilken roll militären har i dagens Sverige. Diskutera även vilken roll militären har i ett annat land som du anser har haft en annan slags militärhistoria de senaste hundra åren. Jämför dessa länder med varandra och med Romarriket. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

3. Studera föremålet, fundera och skriv ned dina tankar kring följande frågor: Vem tror du den gestaltade mannen var? Hur levde han sitt liv inom militärens värld? Vad hade han för uppdrag? När levde han? Hur gick det för honom? Hur levde han i övrigt sitt liv? Skriv max en sida.

Romarrikets delning, Västoms fall och det Bysantinska riket

1. Sammanfatta undertemat genom att besvara dessa frågor: När, hur och varför föll det Västomerska riket samman. Skriv max en sida.
2. Spekulera kring vad du tror skulle ha behövts för att hela Romarriket skulle ha hållit ihop och fortsatt att leva vidare. Skriv max en sida.

3. Sök på egen hand i valfria källor efter riket och statsbildningar som fallit samman. Beskriv två fall och jämför dem båda. Vad var det för statsbildningar, när föll de samman och varför? Beskriv likheter och skillnader. Skriv max en sida.

4. Sök på egen hand i valfria källor efter kunskap om två romerska militära ledare. Besvara följande frågor:

Vad hette de? Var, hur och när krigade de?
Vad ledde detta till? Hur dog de? Vad är de berömda för?

Skriv max en sida.

5. Sök efter ett föremål i databasen Carlotta som kan knytas till en speciell romersk kejsares regeringstid där militära erövringar skett. Skriv några korta rader om militära erövringar, vad föremålet är för något och vad det har använts till.

Hur lever det romerska krigsväsendet kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av den romerska militären och krigsväsendet lever kvar idag. Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Jämför den romerska militärmakten med statsstatens Spartas militära system. Vilka skillnader och likheter finns? Skriv max en sida.
2. Lista tre starka militärmakter under olika tider och platser i historien. Sök fritt efter information. Diskutera skillnader och likheter. Skriv max en sida.
3. Historiebruk. Hur har Romarrikets militärmakt använts som exempel på historiebruk.
 - A. Ge exempel på en statsbildning och regim som under historien använt sig av Romarrikets militär och dess samhälle som ideal och förebild och motivera varför. Vad har Romarrikets militär fått representera och symbolisera? Sök fritt efter information. Skriv max en sida.
 - B. Hur skildras den romerska militären i ett populärkulturellt verk? Välj ett populärkulturellt verk likt en film, tv-serie, bok eller datorspel. Beskriv och diskutera. Skriv max en sida.
4. Fantisera och skriv ner en berättelse om en romersk soldat. Vem var han? Hur levde han sitt liv? När blev han soldat? Varför? Hur såg hans träning ut? Vilka krig och fältslag deltog han i?

Hur gick det för honom? Överlevde han? Om så är fallet, hur levde han sitt vidare liv? Skriv två sidor.

5. Diskutera krigets roll och betydelse i dagens värld? Varför krigar vi? Vilka krigar? Vad krigar vi om? Vad tycker du själv om allt detta? Hur tror du framtiden ser ut? Vad bör göras? Är Romarrikets militär ett föredöme? Skriv max två sidor.

6. Jämför dagens krig med gårdagens krig! Vilka likheter och skillnader finns? Tänk på vapen, teknik, arméns uppbyggnad, strategi och taktik, varför man krigar, sjukvård, påverkan på civilbefolkningen osv. Skriv max en sida.

8. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet. Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren. Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.